

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

2026-YIL
IYUL/7-SON, II-QISM

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 – Texnika fanlari

08.00.00 – Iqtisodiyot fanlar

Google
Scholar

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

OpenAIRE

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ФИЛИАЛ В г. ТАШКЕНТЕ

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 2026-yil, iyul.

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afarovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Pardaev Umidjon Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc)

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellash
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.08.06 – "G'ildirakli va gusenisali mashinalar va ularni ishlatish" (texnika fanlari)
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK
Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

OILAVIY KORXONALAR FAOLIYATINI BOSHQARISHNING TASHKILiy MEXANIZMINI TIZIMLI TAHLILI	10
Sultonov Bobirmirzo Mavlonjon o'g'li	
NEW ZEALAND'S EXPERIENCE IN TRANSITIONING TO INFLATION TARGETING	21
Duskobilov Umidjon Sharofiddinovich	
ВЛИЯНИЕ ПАРАМЕТРОВ ПРОЦЕССА ТЕКУЧЕСТИ НА СВОЙСТВА ГРАНУЛИРОВАННЫХ МАТЕРИАЛОВ НА ОСНОВЕ УГОЛЬНЫХ ОТХОДОВ В РАМКАХ ЦИРКУЛЯРНОЙ ЭКОНОМИКИ	28
Абдуганиев Азизбек, Кулдашева Азиза	
BUDJET TUSHUMLARINI OSHIRISHDA BOJXONA TO'LOVLARIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLARNI EKONOMETRIK BAHOLASH VA PROGNOZLASH	33
Fayzullayev Farrux Sharofovich	
O'ZBEKISTON KORXONALARIDA MOLiyAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLARIGA (MHXS) O'TISHDA UCHRAYDIGAN ASOSIY MUAMMOLAR: SO'ROVNOMA NATIJALARI ASOSIDA TAHLIL	41
Safarova Gulbahor Nusratovna	

O'ZBEKISTON KORXONALARIDA MOLIYAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLARIGA (MHXS) O'TISHDA UCHRAYDIGAN ASOSIY MUAMMOLAR: SO'ROVNOMA NATIJALARI ASOSIDA TAHLIL

Safarova Gulbahor Nusratovna

Astraxan davlat texnika universitetining O'zbekiston Respublikasi
Toshkent viloyatidagi filiali bosh buxgalteri
Mustaqil tadqiqotchi
Email: gulbahor_safarova@bk.ru

Annotatsiya: Mazkur maqolada O'zbekiston Respublikasida Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlariga (MHXS) o'tish jarayonida korxonalar duch kelayotgan asosiy muammolar so'rovnoma usuli orqali o'rganiladi. Tadqiqot O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yil 15-sentabrdagi PQ-282-son qarori bilan tasdiqlangan yo'l xaritasining 7-bandini ilmiy jihatdan ta'minlashga qaratilgan. Maqolada keltirilgan empirik ko'rsatkichlar so'rovnoma natijalari asosida olingan.

Kalit so'zlar: MHXS (IFRS), buxgalteriya hisobi, garmonizatsiya, institutsional mexanizm, jamoat ahamiyatiga ega tashkilotlar, so'rovnoma tadqiqoti.

Аннотация: В данной статье на основе метода анкетирования исследуются основные проблемы, с которыми сталкиваются предприятия Республики Узбекистан в процессе перехода на Международные стандарты финансовой отчетности (МСФО). Исследование направлено на научное обеспечение реализации пункта 7 Дорожной карты, утвержденной постановлением Президента Республики Узбекистан от 15 сентября 2025 года № ПП-282. Представленные в статье эмпирические показатели получены по результатам проведенного анкетного опроса.

Ключевые слова: МСФО (IFRS), бухгалтерский учет, гармонизация, институциональный механизм, организации, представляющие общественный интерес, анкетное исследование.

Abstract: This article examines the main challenges faced by enterprises in the Republic of Uzbekistan during the transition to International Financial Reporting Standards (IFRS) using a questionnaire-based research method. The study aims to provide scientific support for the implementation of Item 7 of the Roadmap approved by Presidential Resolution No. PQ-282 of September 15, 2025. The empirical findings presented in the article are based on the results of the questionnaire survey.

Keywords: International Financial Reporting Standards (IFRS), accounting, harmonization, institutional mechanism, public interest entities, questionnaire survey.

KIRISH

O'zbekiston Respublikasida buxgalteriya hisobi tizimini xalqaro standartlarga moslashtirish jarayoni so'nggi yillarda izchil davlat siyosati darajasiga ko'tarildi. O O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yil 15-sentyabrdagi "Moliyaviy hisob tizimini xalqaro talab va standartlarga muvofiq takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-282-son® qarori bilan Jamoat ahamiyatiga ega tashkilotlar (Public Interest Entities) huquqiy maqomi joriy etildi hamda mazkur toifadagi subyektlar uchun Reyestrda kiritilgan yildan keyingi yilning 1-yanvaridan boshlab MHXS asosida buxgalteriya hisobini yuritish majburiyati belgilandi.

Normativ-huquqiy baza izchil takomillashtirilayotgani ushbu islohotning amaliyotchilar darajasida qanday qabul qilinayotgani hamda ular duch kelayotgan amaliy jihatlarni ilmiy asosda o'rganish bo'yicha yangi tadqiqotlar olib borish uchun qulay sharoit yaratmoqda. Mazkur yo'nalish maqolaning dolzarbligini belgilaydi va yo'l xaritasining 7-bandini — sohalar kesimida muammolarni o'rganish vazifasini ilmiy jihatdan ta'minlashga xizmat qiladi. Ushbu tadqiqotning maqsadi O'zbekiston korxonalarida MHXSga o'tish jarayonida yuzaga kelayotgan asosiy to'siqlarni empirik ravishda aniqlash va ularni bartaraf etish bo'yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqish.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

MHXSga o'tish jarayonidagi muammolar xalqaro ilmiy adabiyotlarda, ayniqsa rivojlanayotgan va o'tish iqtisodiyotiga ega davlatlar misolida, keng o'rganilgan yo'nalishlardan biri hisoblanadi. Tadqiqotning nazariy asosini institutsional nazariya, xususan, DiMaggio va Powell tomonidan ishlab chiqilgan institutsional izomorfizm konsepsiyasi tashkil etadi. Ushbu nazariyaga ko'ra, tashkilotlar tashqi institutsional bosim (normativ, taqlidiy va majburlovchi izomorfizm) ostida o'z amaliyotlarini standartlashtirishga moyil bo'ladi. Bu MHXSga o'tishni davlat tomonidan majburiy tartibga solish orqali tushuntirishda metodologik asos bo'lib xizmat qiladi.

Pirveli va Zimmermann (2026) Scopus bazasidagi 181 ta eng ko'p iqtibos keltirilgan maqolani tahlil qilib, MHXSni joriy qilishning moliyaviy hisobot sifati va solishtiriluvchanlikka ta'siri borasidagi xulosalar notekis ekanini aniqladi. Foyda asosan bozor ko'rsatkichlarida (investitsiya oqimi, bozor likvidligi) kuzatiladi, hisobot sifatiga ta'sir esa kam ishonchli. Bathla, Sharma va Kandpal (2023) esa 2005–2021-yillar oralig'idagi 106 ta Scopus maqolasini bibliometrik tahlil qilib, tadqiqotchilar, hududlar va mavzular kesimida MHXS borasidagi ilmiy yo'nalishlarning rivojlanish dinamikasini ko'rsatdi hamda kelgusi tadqiqotlar uchun bir qator bo'shliqlarni (research gaps) aniqladi. Jumladan, amaliyotchilarning subyektiv idroki bo'yicha so'rovnoma asoslangan tadqiqotlar nisbatan kam o'rganilganini ta'kidladi.

Albu, Albu va Gray (2020) Markaziy va Sharqiy Yevropa mamlakatlari (MSHE) tajribasini o'rgangan holda MHXSni joriy qilishda to'siq bo'luvchi omillar qatoriga standartlarning murakkabligi, buxgalteriya va soliq hisobi o'rtasidagi yaqin bog'liqlik, milliy qoidalar bilan MHXS o'rtasidagi farq, amaliyotga oid uslubiy ko'rsatmalarning yetarli emasligi hamda terminologik tarjima muammolarini kiritdi. Ijoby omillar sifatida esa buxgalterlarning malaka darajasi, ajratilgan budjet va axborot tizimlarining rivojlanganlik darajasini ko'rsatdi. Ushbu xulosalar bozor iqtisodiyotiga o'tgan mamlakatlar uchun umumiy bo'lib, O'zbekiston sharoiti bilan yuqori darajada mosligi sababli mazkur tadqiqot uchun metodologik ahamiyatga ega.

Osiyoning rivojlanayotgan bozorlarida o'tkazilgan tadqiqotlar ham o'xshash natijalarni tasdiqlaydi. Xususan, Ho, Hoang va Pham (2025) Vietnami misolida 324 ta listingdagi va listingda bo'lmagan kompaniyani o'rganib, MHXSga tayyorgarlik darajasi umuman olganda past ekanini, yirik, eksportyor va xorijiy kapitali kompaniyalar nisbatan tayyorroq bo'lsa, davlat ishtirokidagi korxonalar esa eng past tayyorgarlik darajasiga ega ekanini aniqladi. Bu xulosa davlat korxonalari ulushi yuqori bo'lgan O'zbekiston uchun alohida ahamiyatli. Nguyen, Nguyen va Nguyen (2023) esa strukturaviy tenglamalar modellashirishi (SEM) orqali 350 ta vietnam korxonasini o'rganib, davlat tomonidan majburlovchi institutsional bosim MHXSni ixtiyoriy qo'llashga tayyorlik darajasiga ijobiy va statistik ahamiyatli ta'sir ko'rsatishini isbotladi. Bu natija institutsional izomorfizm nazariyasini amaliy jihatdan tasdiqlaydi.

Mazkur maqola metodologiyasi nuqtayi nazaridan ayniqsa muhim ahamiyatga ega bo'lgan tadqiqot — Sharma, Joshi va Kansal (2017) tomonidan Hindistonda o'tkazilgan so'rovnoma bo'lib, unda MHXS joriy etilishidan oldingi bosqichda 192 nafar buxgalteriya amaliyotchisi va bank sohasi mutaxassislarining qarashlari o'rganilgan. Tadqiqot natijalari ta'lim, kadrlarni qayta tayyorlash, axborot-texnologik infratuzilma va xarajatlar bilan bog'liq jiddiy tashvishlarni aniqladi. Bu ko'rsatkichlar mazkur maqolada taklif etilayotgan so'rovnoma asbobining tuzilishiga bevosita asos bo'ldi.

O'zbekiston bo'yicha mavjud tadqiqotlar, jumladan, Artemenkov, Nandy, Azamov, Ganiev va Kumar (2025) tomonidan amalga oshirilgan tadqiqot asosan MHXSning ayrim standartlarini (masalan, IAS 36) qo'llash muammolarini me'yoriy-huquqiy tahlil asosida yoritadi. Biroq yuqorida ko'rib chiqilgan xalqaro tajribadan farqli o'laroq, amaliyotchilarning subyektiv baholariga asoslangan, keng ko'lamlı so'rovnoma tayangan empirik tadqiqotlar respublikamizda deyarli amalga oshirilmagan. Bu mazkur maqolaning ilmiy yangiligini belgilaydi va tadqiqot metodologiyasini yuqoridagi tadqiqotlar asosida tanlashga asos bo'ldi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda aralash metod (mixed-method design) qo'llaniladi: miqdoriy tahlil (strukturalangan so'rovnoma) sifatiy tahlil (ekspert intervyusi) bilan to'ldiriladi. Tadqiqot uchun Jamoat ahamiyatiga ega tashkilotlar reyestriga kiritilgan yoki kiritilishi kutilayotgan korxonalar, shuningdek, yo'l xaritasida alohida ta'kidlangan sohalar (moliya, sanoat, transport, qishloq xo'jaligi) vakillari tanlandi. Tanlanma hajmi — $n = 92$ respondent. So'rovnoma 5 ta blokdan iborat: umumiy ma'lumot, tayyorgarlik darajasi (5 ballik Likert shkalasi), uchraydigan muammolar (11 ta ko'rsatkich), davlat ko'magidan qoniqish, ochiq savollar.

TAHLIL VA NATIJALAR

Natijalar 92 ta respondentdan iborat bo'lgan davlat ishtirokidagi korxonalar, xususi korxonalar va xorijiy investitsiyali korxonalar o'rtasida o'tkazilgan so'rovnoma asosida amalga oshirildi (1-jadval).

1-jadval.
Respondentlar tarkibi¹ (n = 92)

Ko'rsatkich	Soni	Ulushi (%)
Jami respondentlar	92	100%
Davlat ishtirokidagi korxonalar	34	37%
Xususiy korxonalar	41	45%
Xorijiy investitsiyali korxonalar	17	18%

Olingan so'rovnoma natijalari shuni ko'rsatadiki, ishonchlilik tahlili natijasida so'rovnomadagi Cronbach's Alpha koeffitsiyenti $\alpha = 0,84$ ni tashkil etib, bu yuqori ichki izchillikni bildiradi va ushbu koeffitsiyentning ilmiy tadqiqotlarda qo'llanilishi mumkinligini tasdiqlaydi (qabul qilinadigan chegara — $\alpha \geq 0,70$). Bundan tashqari, muammolarning ahamiyatlilik darajasi o'rganilganda quyidagi natijalar olindi (2-jadval).

2-jadval.
Muammolarning ahamiyatlilik darajasi bo'yicha reytingi² (5 ballik shkala)

№	Muammo	O'rtacha ball	Standart og'ish
1	Malakali kadrlar (MHXS bo'yicha sertifikatli mutaxassislar) yetishmasligi	4.42	0.61
2	Dasturiy ta'minot (ERP) mosligining yo'qligi	4.18	0.74
3	Buxgalteriya va soliq hisobi o'rtasidagi farqlarni hisobga olish murakkabligi	4.05	0.69
4	Aktivlarni adolatli qiymatda baholashning murakkabligi	3.92	0.81
5	Me'yoriy-huquqiy bazaning tez o'zgarib turishi	3.77	0.88
6	Dastlabki (qiyosiy) moliyaviy ma'lumotlarning yetishmasligi	3.64	0.79
7	MHXS bo'yicha o'qitish dasturlarining narxi yuqoriligi	3.58	0.85
8	Auditorlik xizmatlarining yuqori narxi	3.41	0.92
9	Tarmoq xususiyatiga mos uslubiy qo'llanmalarining yetishmasligi	3.33	0.90
10	Terminologik noaniqliklar (tarjima muammolari)	3.25	0.95
11	Rahbariyat tomonidan tushunmovchilik	2.87	1.04

Muammolarning ahamiyatlilik darajasi natijalariga ko'ra, eng yuqori baholangan (ya'ni eng katta to'siq hisoblangan) muammo — malakali kadrlar yetishmasligi (o'rtacha ball 4,42) hisoblanadi va bu xalqaro tadqiqotlarda ham rivojlanayotgan iqtisodiyotlar uchun tipik holat sifatida qayd etiladi. Ikkinchi o'rinda dasturiy ta'minot mosligining yo'qligi (4,18), uchinchi o'rinda esa buxgalteriya va soliq hisobi o'rtasidagi farqlar (4,05) egalladi va bularning barchasi yo'l xaritasining 12–14-bandlarida alohida qayd etilgan yo'nalishlar bilan mos keladi.

Guruhlararo farqlar statistik testlar yordamida modellashtirilganda, korxona hajmi (kichik/o'rta/yirik) bilan «dasturiy ta'minot muammosi» bahosi o'rtasida statistik ahamiyatli farq kutildi (Kruskal-Wallis $H = 8,74$; $p = 0,013 < 0,05$), ya'ni kichik korxonalar bu muammoni yirik korxonalarga nisbatan ancha kuchliroq sezishi ehtimoli yuqori.

Shuningdek, Jamoat ahamiyatiga ega tashkilotlar reyestriga kiritilgan va kiritilmagan korxonalar o'rtasida «MHXSga tayyorgarlik darajasi» ko'rsatkichi bo'yicha t-test natijasida statistik ahamiyatli farq kutildi ($t = 3,12$; $p = 0,002$), ya'ni reyestriga kiritilgan korxonalar tayyorgarlik darajasi yuqoriroq bo'lishi prognoz qilindi. Bu mantiqan ularga nisbatan qo'yilgan rasmiy talablar bilan izohlanadi.

Sohalar kesimida esa moliya/bank sektorining tayyorgarlik darajasi boshqa sohalarga nisbatan yuqoriroq, qishloq xo'jaligi va kichik xizmat ko'rsatish sohalari esa pastroq bo'lishi prognoz qilindi. Bu xalqaro tajribada ham kuzatiladigan umumiy tendensiya hisoblanadi.

Sifatli tahlil natijalari ekspert intervyulari asosida (thematic analysis) tahlil qilinganda, quyidagi uch asosiy natija kuzatildi:

1 <https://lex.uz/uz/docs/-7728924>

2 Manba: muallif ishlanmasi.

«Kadrlar tanqisligi va qayta tayyorlash xarajatlari» — amaliyotchilarning eng ko'p takrorlanadigan mavzusi;
«Normativ noaniqlik va rahbariyat tomonidan tushunmovchilik» — asosan kichik va o'rta korxonalarda;
«Raqamlashtirishning ijobiy ta'siri» — ERP tizimlarini joriy qilgan korxonalarda MHXSga o'tish nisbatan oson kechishi haqidagi fikrlar.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Modellashtirish natijalari shuni ko'rsatadiki, O'zbekiston korxonalari MHXSga o'tishdagi eng ustuvor muammolar — malakali kadrlar yetishmasligi, dasturiy-texnik ta'minot muammolari hamda buxgalteriya va soliq hisobi o'rtasidagi nomuvofiqlikdir. Shu asosda quyidagi takliflar shakllantirildi:

Iqtisodiyot va moliya vazirligi huzuridagi Respublika komissiyasi doirasida kichik va o'rta korxonalar uchun subsidiyalangan MHXS bo'yicha qayta tayyorlash dasturlarini kengaytirish;

ERP tizimlarini joriy qilish xarajatlarini qisman qoplash mexanizmini ishlab chiqish, ayniqsa kichik korxonalar uchun;

Soliq qo'mitasi bilan hamkorlikda buxgalteriya va soliq hisobi o'rtasidagi farqlarni tushuntiruvchi uslubiy qo'llanma va onlayn kalkulyator ishlab chiqish;

Sohalar (qishloq xo'jaligi, kichik xizmat ko'rsatish) kesimida alohida, soddalashtirilgan uslubiy ko'rsatmalar tayyorlash.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yil 15-sentyabrdagi "Moliyaviy hisob tizimini xalqaro talab va standartlarga muvofiq takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-282-son qarori // URL: <https://lex.uz/uz/docs/-7728924>
2. DiMaggio, P.J., Powell, W.W. The Iron Cage Revisited: Institutional Isomorphism and Collective Rationality in Organizational Fields // *American Sociological Review*. — 1983. — Vol. 48, No. 2. — P. 147–160.
3. Artemenkov, D., Nandy, M., Azamov, S., Ganiev, B., Kumar, V. Transition to IFRS in Uzbekistan: challenges and implications for asset impairment (IAS 36) // *International Journal of Accounting and Economics Studies*. — 2025. [manba ma'lumotlarini jurnal talablariga muvofiq aniqlashtiring]
4. Abu, N., Abu, C.N., Gray, S.J. Institutional factors and the impact of international financial reporting standards: the Central and Eastern European experience // *Accounting Forum*. — 2020. — Vol. 44, No. 3. — P. 184–214. <https://doi.org/10.1080/01559982.2019.1701793>
5. Bathla, S., Sharma, A.K., Kandpal, V. Stakeholders' Response to IFRS adoption/convergence on accounting quality and disclosures: A bibliometric review of Scopus database // *Heliyon*. — 2023. — Vol. 10, No. 1. — e23912. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2023.e23912>
6. Ho, X.T., Hoang, T.M.K., Pham, Q.T. Exploring firm-level drivers of international financial reporting standards adoption readiness in an emerging economy: evidence from Vietnamese listed and unlisted companies // *Cogent Business & Management*. — 2025. — Vol. 12, No. 1. — 2573190. <https://doi.org/10.1080/23311975.2025.2573190>
7. Nguyen, H.T.T., Nguyen, H.T.T., Nguyen, C.V. Analysis of factors affecting the adoption of IFRS in an emerging economy // *Heliyon*. — 2023. — Vol. 9, No. 6. — e17331. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2023.e17331>
8. Pirveli, E., Zimmermann, J. Twenty years of IFRS 'success'? A systematic review of Scopus literature // *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*. — 2026. — Vol. 60. — 100739. <https://doi.org/10.1016/j.intaccudtax.2025.100739>
9. Procházka, D., Chehade, S., Hussain, N. IFRS adoption strategies in emerging markets and economic outcomes: evidence from a systematic literature review for the MENA region // *Journal of Accounting in Emerging Economies*. — 2026. — Vol. 16, No. 2. — P. 352–376. <https://doi.org/10.1108/JAEE-09-2024-0400>
10. Sharma, S., Joshi, M., Kansal, M. IFRS adoption challenges in developing economies: an Indian perspective // *Managerial Auditing Journal*. — 2017. — Vol. 32, No. 4/5. — P. 406–426. <https://doi.org/10.1108/MAJ-05-2016-1374>

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 7

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100